

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELOFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

A megnyitás.

A hónapok óta folyó szakadatlan munka eredményei végre feltárultak a nagy nyilvánosság előtt.

A kiállítás minden szerénysége mellett a vármegyére nézve nagy szociális-gazdasági cselekedet.

Ezt méltatta benne a kereskedelmi és földmívelésügyi kormányzat is, midőn amaz magát Szterényi József államtitkárt küldötte le a kiállítás megnyitására, emez Sierbán állami jószágigazgatóval képviseltette magát a megnyitáson.

Erre utaltak csodálatos egyetértéssel — akárcsak összebeszéltek volna — mindazon beszédek, melyek a hivatalos megnyitáson és utána a fehér asztalnál elhangzottak.

Különösen le kell szögeznünk itt Szterényi államtitkárnak egy kijelentését. A gazdasági életnek új stádiumába jutottunk s a Bács-

Bodrog vármegyei háziipari kiállítás mintegy megnyitó ünnepe annak az akciónak, melynek feladata ez átalakulásban a háziipart fellendíteni egyrészt művészeti alapon, másrészt kereskedelmi szervezettel.

Ezzel meg van adva a perspektiva, melyből a mi vármegyei kiállításunkat nézni kell, s melyet mi is kezdetől fogva folytonosan hangoztattunk. Ezzel utja van vágva a laikus kritizálgatásnak, mely pusztá kiállításdinál egyebet sem akar látni benne.

Köszönjük az államtitkár urnak a kijelentést s őszintén kívánjuk ennek fejében, hogy az a gazdasági és politikai átalakulás, melyre banketti beszédében bővebben kiterjeszkedett, az ő koncepciója szerint akadálytalanul menjen végbe.

Bács-Bodrog vármegye és Zombor sz. kir. város közönsége, mérlegeljétek e kijelentések értelmét s járuljatok a jelzett s immár meg-

indult mozgalom erősítéséhez azzal, hogy a háziipari kiállítás megtekintésére, mely talán első hullámvetése e mozgalomnak megyénk területén, sűrű sorokban elzarándokoltok.

Jertek, hogy gyönyörködjétek, okuljatok és filléres áldozataitokkal e nagy átalakulás szerencsés megoldásának ható erőivé váljatok ti is.

* * *

A város külső díszje is arra vall, hogy ünnepet ülünk. Anyamegyénk, háziipari népművészetének nagy fáradsággal összehordott termékeit mutatja be a Tulipán Háziipari Szövetség a kereskedelemügyi államtitkárnak és kíséretének, valamint a nagy közönségnek.

A lobogó díszje a külső fény mellett jelzi a szívek büszke örömet, háziiparunk fejlett voltán. Az utcákat a türethetetlen hőség ellenére már a kora délelőtti órákban elárasztotta a kíváncsi tömeg, melynek soraiban a város apraja-nagyja, kicsinye és előkelősége hullámozott ünnepi díszben. Csak itt-ott látható még egy-egy elkésett díszítő, s az is siet munkájával, hogy semmi se zavarja a szép összhangot.

A vasutnál lassan gyülekeznek a város

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Sárika.

Irtta: **Honti Henrik.**

1.

Boritékba tett olykor-olykor egy sereg elbeszélést és várt... Egy-két koronájába került mindig ez a reménykedés és olyan rosszul esett szegény fiúnak, hogy ez a remény foszlott, egyre foszlott, amelynek vége lemondás, keserűség, bánat lön...

De hiába, a tinta szelleme olyan, mint a lidérc... Akit egyszer maga után csábított, az rajongó lélekkel követi, el nem hagyja...

Igy volt Bárdos Jenő is, aki nagyon kedves fiu lett volna, ha azt nem hiszi magáról, hogy írónak született.

A gondolatait elég érthetően tudta leírni, a helyi lap le is nyomatta gyenge

zengéit foszlós, komisz papiroson feketelő, olajos szagu nyomdafestékekkel és ez volt a frigy, amely őt a muzsához kötötte.

Ha szegény fiu egy leányt látott, azt gondolatban végigjáratta képzelete kalandos utain, ezt az utat írásban is meg kelle tenni a hösnőnek, amíg a nyilvánosság elé nem került.

És az idő folyásával a helyi sajtó kevés lett Bárdos Jenőnek. Tulszárnyalta a négy oldalas sajtóterméket szellemileg, meg azután nem is adhatott elég teret az ő rendkívüli termékenységének.

Magába vonult, olvasott és irt. Írásait a fővárosi lapoknak is be-beküldözte, bár azok korántsem méltányolták tehetségét és kitartását, de annál inkább az ő leányismerősei, akik tisztelettel sugdosták a háta mögött:

— Ez Bárdos Jenő, az író!

És Jenő ilyenkor megint boritékba tett egy sereg elbeszélést és várt... Egy-két

koronájába került ez a reménykedés és olyan rosszul esett szegény fiúnak a munka láza után a lehangoló sikertelenség, hogy valószínűleg elsüggedt... Fanyar lett és keserű és a lányok nem is örültek neki valami nagyon, ha közéjük került... de ő sem szívesen volt a — szerinte — unalmas és neki alacsony szellemű társaságokban.

Igen szomorú egy félreismert tehetség sorsa.

2.

Sebess Sári, az a minden lében kanál, aki alapjában véve nagyon jó kis lány volt, egy alkalommal odament Bárdos Jenőhöz és minden kerülgetés nélkül vallatni kezdte.

— Mondja Jenő, mi baja tulajdonképpen magának?...

A fiu tagadni próbált.

— Nekem?!...

— No, ne!... olyan őszinte gyerekek, mint maga, ez igen rosszul áll...

— De biztosítom, Sárika!...

FENNÁLL 1824. ÉV ÓTA.

Husvéth István

műfestője és kémiai tisztító intézete Zomborban.

282-50-44

Elfogad uri, női és gyermekruhákat
TISZTÍTÁSRA ÉS FESTÉSRE
a legolcsóbb árak mellett.

előkelőségei, hatóságok és egyesületek kiküldöttjei. Lázás izgatottsággal várja mindenki a berobogó vonatot, mely azokat hozza, akik hivatalosan lesznek elfogulatlan szemmel itéletet mondani a fáradságos nagy munka eredményeiről. Ritkán látott pontosabban berobogni vén állomásunk vonatát, mint a mai napon. Elsőnek főispánunk szállott ki, utána Szerényi államtitkár, Sierban János állami jószágigazgató, Szűry Dénes miniszteri tanácsos, Maly Ferenc műszaki tanácsos, továbbá akik a vendégek elé mentek Szabadkára és akik a bajnok- és nemesmilitiási fogadtatás után a kísérethez csatlakoztak: képviselők, főszolgabírák és mások.

A kijáratnál dr. Alföldy Árpád h. polgármester üdvözölte a város közönsége nevében az államtitkárt.

Alföldy Árpád üdvözlése.

Nagyméltóságú államtitkár ur! Kegyelmes uram! Zombor sz. kir. város közönsége nevében van szerencsém Nagyméltóságodat üdvözölni. Polgáraink szívében ünnepi érzés honol, házaikon ünnepi zászlók lengenek, mert városunk apraja-nagyja ünnepel e mai napon, amidőn a bácsbodrogmegyei háziipari kiállítás alkalmából városunk falait megtisztelni kegyeskedett. Mindannyian meg vagyunk győződve, hogy Nagyméltóságod megjelenése, megjelenésének varázsa a háziipar terén folyó küzdelmeink diadalra is fogja vinni a háziipar terén most meginduló törekvéseinket. Zombor sz. kir. városa majdnem kiapadhatatlan kincs bányája a háziipari erőnek és tényezőnek és ez erők és tényezők Zombor sz. kir. várost az ipari és gazdasági erőfejlesztés mezején nem épen utolsó helyre minősítik.

Nagyméltóságod meg fog győződni e téren városunk nagy haladásáról, s bizonyára meg fogja jelölni azt az irányt is, amelyen haladva, Zombor sz. kir. város közönsége biztosíthatja jólétének fejlődését. Ennek a szent meggyőződésnek jeleiben van szerencsém Nagyméltóságodat Zombor sz. kir. város nevében üdvözölni. Isten hozta Nagyméltóságodat körünkbe!

Majd Zsulyevits Ernő a Tulipán Háziipari Szövetség választmányának üdvözlését tolmácsolta.

Zsulyevits Ernő beszéde.

Nagyméltóságú Államtitkár Ur!
Kegyelmes Uram!

A Bács-Bodrog vármegyei Tulipán Házi-

ipar Szövetség választmányának nevében mély tisztelettel üdvözölöm Nagyméltóságodat és kiállításunkra való lejövetelért hálás szívvel mondok benső, meleg köszönetet.

Érezzük, tudjuk kegyelmes uram, hogy Magyarország, de különösen annak közgazdasági élete nagy és súlyos feladatok előtt áll.

Mert nem a tatárdulásoknak és nem a török háborúknak kibírása döntötte el végkép nemzetünk életképességének kérdését.

Az igazi tűzpróba előtt most állunk.

Most, amidőn a nagy kulturálmok erkölcsi és szellemi harcában, az általános nemzeti öntudatra ébredés viharos korszakában, egy új, nagy rázkódtatásokkal járó gazdasági érában kell helyünket becsülettel megállni, meggyőző erővel bizonyítanunk életrevalóságunkat és fölényre való törekvéseink elvitathatlan jogosultságát.

És ebben a történelmi nagy időben mindenkinél helyt kell állni!

A nemzeti létet is közelről érintő munkából vasakarattal, szilárd tudással, önzetlen áldozatkészséggel a haza minden igaz fiának ki kell a maga részét vennie!

Ez a tudat, ez a kötelességérzet vezetett bennünket is akkor, amikor itt, az ország déli határán, ahova a központból kisugárzó napnak már csak bággyadt sugarai érnek, létesítettük ami valóban humánus, nemes misszióju szövetségünket.

És ezzel öhajtottunk a nagy probléma szerencsés megoldásához mi is egy csipetnyivel, egy gondolatnyival hozzájárulni.

Hogy apostoli buzgóságu elnöknőnk rendkívüli agilitása és energiája mellett kis eszközökkel, alig másfél év alatt mit alkotottunk, arról tanubizonyítást fog majd tenni szerény keretben mozgó háziipar-kiállításunk.

Mi, Kegyelmes Uram, már annak is örülünk, hogy ügyünk érdekében, munkánkkal a magas kormány figyelmét és érdeklődését felkölthettük. De különösen nagy a mi örömünk, hogy kiállításunkat a magyar kormány képviselőjében a nagy Baross Gábornak egykori munkatársa és most méltó utódja, Szerényi József fogja megnyitni.

Legyen Nagyméltóságod szívből üdvözölve, Isten hozta körünkbe!

Az üdvözlő beszédek elhangzása után Szerényi államtitkár mondott köszönetet a szíves fogadtatásért, melyben Zombor sz. kir. város közönsége és a Tulipán Háziipari Szövetség részesítették.

Szerényi válasza.

Mélyen tisztelt uraim!

Mély hálával fogadom Zombor sz. kir.

A leány duzzogni kezdett.

— Na, megálljon, maga csunya, maga bizalmatlan . . . majd én is így teszek . . . Bárdos Jenőt megvette ez az őszinte hang és sokkal barátságosabb lön.

— Hát érdekli ez magát?!

— Hogy is kérdezheti, Jenő?!

Az író a leány szemébe nézett, amiből kiragyogott az igazság és megfogta a kezét.

— Majd el fogom mondani magának . . .

— Igen, ez jó lesz . . . Mondja el nekem, Jenő! . . .

És elkezdett beszélni, elmondta a kézirat történetét, el az irodalmi balsikereit, el mindent olyan bizalommal, amire csak az a naiv ember képes, aki gondolatait, ötleteit zsugori módra papírra teszi, hogy örökségül hagyja az utókoroknak.

Mert ilyen naiv ember egy íróember . . .

3.

Azt mondja neki a Sebess Sári:

— Hallja, Jenő, mutassa meg nekem azokat az írásokat! . . .

— Minek az magának, Sárika?

— Tudja, én nagyon kíváncsi vagyok rá, hogy minő az a kézirat, ami „nem közölhető.“

— Minő? . . . Minő? . . . hát rossz! . . .

Sári nevetett.

— Maga nem őszinte, barátom . . . Magát azok a betyárok nagyon elkésztet-

ték . . . Hanem én igaz bírója leszek . . . Jó?!

Bárdos Jenőnek egyre jobban tetszett a leány és azt mondta:

— Jó! . . .

Majd negédes alázattal, mint aki biztos a dolgában, kérte őt:

— De azután elnéző bíráim legyen . . .

És Jenő hazament, eltűnődött rajta, milyen ügyes dolog lenne, ha ő most Sáriól kapna le hirtelenében olyan úde, friss rajzot, aminő maga a leány, de meggondolta és inkább a régiakat, a nem közölhetőket adta neki.

A leány elolvasta és az ő kis igényeinek, némiképp talán elfogult lelkének megtetszettek a Jenő irodalmi termékei.

— Tudja-e, — mondta neki, — hogy a kritikusok nem mondtak igazat . . . Maga egészen csinos, kedves dolgokat ír . . .

Jenőnek olyan jól esett a bírálat és úgy belenyilallott a leány barátságos, szürke szeme a lelkébe.

Megfeledezett az irodalomról és a leány keze után nyult.

— Igazán tetszettek?

— Szavamra!

— Ha megfogta, hát meg is szoritotta a kis kezét és azt mondta:

— Nem fogok többet írni, Sárika . . .

— És miért?

— Nem muszáj nekem írónak lennem . . .

(Vége köv.)

város közönségének és a Bács-Bodrog vármegyei háziipari szövetségnek szívélyes üdvözlését. A nagy munkát, melyre a társadalmi akció alakult, mi vagyunk hivatalosan kifejlesztési, de föltétlenül szükségünk van hozzá főleg a közönség pártfogására, mert e nélkül annak kifejlesztése lehetetlen.

Zombor város közönségének szónoka a lengő lobogókra hivatkozik, mint ünnepi díszre.

Legyen szabad azon véleményemnek kifejezést adnom, hogy a lobogókkal nem a külső fényt akarják jelezni, hanem annak tartalmát: a munkát akarják jelképezni. A lobogódísz azt akarja bemutatni, hogy a város közönsége és lakossága mily munkásságnak rakja le helylyel-közzel alapjait s nem azt, ami a munka nyomában van, a külsőséget. Viszont a háziipar szövetségének tisztelt szónoka a nap sugarainak lankadására utalt, amelyek az ország eme részére érve, talán esőkkenő melegséget árasztanak.

Engedjék meg nekem, hogy arra utaljak, hogy a napsugarak áldásos hatása mindenüvé egyformán eljut, csak kellő értelemmel fel tudják fogni. Az egészséges test működését az egészséges vérkeringés jellemzi. Ha a vértágokban is egyenlően kering a vér, a vérkeringés állandósága biztosítva van. Ama meggyőződésben, hogy ezen helyzetet lelem fel itt, ismételen köszönöm a város közönségének fogadtatását.

Mikor az éljenzés lecsillapodott, Fernbach Károly főispán bemutatta az államtitkárnak a város megjelent előkelőségeit, viszont az államtitkár kíséretét mutatta be. A kölesönös bemutatkozások után kocsikra ültek a vendégek. A hosszú kocsisort Fernbach Károly négyes fogata nyitotta meg, melyen az államtitkár foglalt helyet a főispán oldalán. Az utcákon egybegyűlt közönség lelkes éljenzése között vonult a menet a vármegyeház elé.

A vidéki küldöttségek és községi jegyzők itt is harsány éljenzéssel fogadták az államtitkárt. A kiállítás termeit zsufozásig megtöltötte a város és a vidék közönsége, mely egy ideig gyönyörködve szemlélgette a pompás kiállítást, de minél jobban közeledett a vendégek érkezésének ideje, annál inkább tódult vissza a nagyterembe, hogy a megnyitás ünnepességének szem- és fültanuja lehessen.

A nagy tanácsterem küszöbe előtt a kis tanácsteremben várta a két miniszterium képviselőit a Tulipán Háziipari Szövetség elnöke, apatini Fernbach Károlyné öméltósága. Kissé fáradt arcán a munka sikerén érzett nyugalom és megelégedés derűje sugárzott.

A palota-térről felhangzik az éljen s a tömegbe verődött közönség megmozdult. A vendégek megérkeztek. Kis vártatra belép Szerényi a tett emberét jellemző frisséggel. Harsogó éljennel fogadja a kiállítás közönsége is. Az éljenzés multával minden szem apatini Fernbach Károlyné öméltóságára tapad, ki messze hallható csengő hangon a következő tartalmas és formás beszéddel üdvözölte az államtitkárt.

A főispáné beszéde.

Nagyméltóságú államtitkár ur!

Őszinte örömmel üdvözölöm Nagyméltóságodat e szerény háziipari kiállításunkban. Megjelenése becses bizonyítéka annak a meleg érdeklődésnek, amivel Magyarország hivott vezetői minden oly mozgalommal szemben viseltetnek, amely összefüggésben van nemzeti életünkkel. Ez a mi kis kiállításunk mindössze a mi vármegyénk népében nyugvó háziipari hajlandóságokat, erőket akarja bemutatni.

Mert nekünk is vannak ipari erőink, a mi népünknek is van ipari fontossága és megbocsáthatatlan bűn volna, ha az értelmes munka századában ezeket a szunyadó ipari energiákat életre nem keltenénk.

Bizonyos vágyakozó irigységgel gondolok a skót házi szövöszékekre, a wieni „Werksätte“ kézimunkáira, melyek fényesen bizonyítják, hogy a gyári ipari termelés mellett, a kézimunka nemcsak hogy virágozhatik, hanem ebben az egyénileg emberi vonatkozások jutván kifejezésre, mindig csak ezek a munkák lesznek a legszebb, legnemesebb ipari termékek.

Ime, mi megmutatjuk, miféle ipari erők csirái élnek a lelkünkben. Mi tudunk egy keveset szőni, egy keveset hímézni, egy keveset varrni, egy keveset faragni. A szerény fűzfavessző hajlik a kezünk ereje nyomán, a nyers festék színei, a mi ecsetünkön — úgy tetszik — mintha ragyognának egy keveset; az aranyszál és a gyapjuszál meghajlik az akaratunknak és amikor a vastag ujjak alatt a plajbász naiv mintákat rajzol, úgy tetszik, mintha ennek a rajznak valamiféle köze volna a művészethez.

Nagyméltóságú államtitkár ur, nézze végig szeretettel és jóindulattal ezt a kiállítást! Egy szép és gazdag vármegye férfainak és asszonyainak munkája fog Nagyméltóságodra mosolyogni! Az otthon szeretete és ezzel együtt az öntudatlan hazaszeretet naivan ugyan, de őszintén ragyog le mindenről, amit látni fog.

En azt gondolom, hogy a hazaszeretet a legtisztábbban, a legszebben a *nemzeti munkában jut kifejezésre* és mi itt dolgozni akarunk és dolgozni fogunk. Mi is, a mi háziipari munkákkal — ezeknek a munkáknak lehetőleg magasra való fejlesztésével hozzá akarunk járulni ahhoz a nagy és nemes célhoz, melynek egyedüli tartalma: a magyar nemzet kulturális megerősítése. Adjon az Isten nekünk mindannyiunknak ehhez a nagy munkához erőt és kitartást!

Isten hozta államtitkár urat! Kérem, sziveskedjék a kiállítást megnyitni!

A beszéd után felzúgó éljenzés bizonyára époly mértékben szólt az üdvözlőnek, ki megmutatta, hogy nem csak a himző tüvel, hanem a szó hatalmával is mesterileg tud bánni, mint az üdvözlőnek, kinek modern állammá való fejlődésünkben vezérszerepe van.

Szterényi államtitkár a következő beszéddel köszönte meg az üdvözlőt és nyitotta meg a kiállítást.

Szterényi beszéde.

Méltóságos Asszonyom!
Hölgyeim és Uraim!

Midőn a méltóságos asszonynak, mint a Bács-Bodrog vármegyei háziipar éltető lelkének imént elhangzott szép szavaira, a kereskedelmi miniszter öngyméltóságának nevében is válaszolok, méltóztassanak megengedni, hogy beszédem első szava a mélyen érzett hála legyen azon nemes küzdelemért, amellyel a Bács-Bodrog vármegyei háziipari kiállítást azon célból méltóztattak rendezni, hogy e föld lakóit, ezt a becsületes, szorgalmas és munkás népet a maga népművészetében istápoljuk s hogy a háziipar révén vármegyéjüket az ipari termelés tényezőjévé tegyék s ezáltal ennek a tulnyomólag földművelő népnek téli keresetforrást is nyújtsanak. Méltóságod hivatkozott Skócia háziiparára, amely az észak népei között honol. En azt hiszem, hogy ha ugyanazon szívósság, ugyanaz a szeretet, ugyanaz a melegség nálunk is állandósulna a háziipar felkarolásában, amelyet amott tapasztalunk, s amelynek példáját emitt méltóztatnak adni, ugyanezt az eredményt elérhetnők mi is. Az Isten adta föld nádja, mely a kosár- és sásfonóipar remekeit teremti meg, mely a magyar főúri és középosztály lakhelyeit ép úgy díszíthetné, mint ahogy ma, sajnos, tulnyomóan ama külföldi iparnak termékei díszítik. Amit himzőiparunkra vonatkozólag említeni méltóztatott, hogy szebb himző ipara a külföldnek sincsen, valóban himző iparunk motivumainak nemességénél és technikájának kitünőségénél fogva Pozsony megyétől le egész Erdélyig a tőkély oly fokára emelkedett, hogy a külföld himző ipara azt jeles mintául használva fel, utánazta, de nálunk — sajnos — kellő méltánylásra nem talál. A plajbász, amelyet

Méltóságos asszonyom említett, ennek a háziipar terjesztésében fontos szerepet játszik. A népművészeti motívumok, amelyek egymagukban nem képesek hasznosítani a háziipari munkát, a maguk sok százados múltjával gazdag anyagot nyújtanak a művészetnek. Hogy a háziiparban haszonnal értékesíthetők lehessenek, át kell alakítani, a fokozott izlésnek megfelelővé kell tenni azokat, de úgy, hogy népművészeti karakterüket is megtartsák. A plajbász a művészet segítségére hívásával megteremti ezeket a csodákat is: az eredetileg primitív magyar háziipart átalakítja megfelelő művészetté s ha a tü — amint említeni méltóztatott — a maga szorgos munkáját folytatja ott, ahol az iparművészeti feldolgozás kezdődik, akkor a gyengéd női kezek oly productumokat hoznak létre, melyek bent és kint egyaránt értékesek. A magyar háziipar fejlesztésének egy új stádiumába jutottunk — és mintha ez a szövetség egy megnyitó ünnepet kívánt volna rendezni annak az akciónak küszöbén, melynek feladata szervezni a háziipart egyrészt művészi, másrészt kereskedelmi alapon, hogy értékesítését biztosíthassuk a piacokon. Ennek az országos mozgalomnak, amelynek természetes központja Budapest, melyből mint megannyi sugár indulnak ki szélai megye- és vidék-szerte, eredménye csak akkor lehet, ha oly lelkesen karolják fel mindenütt, ahol annak talaja van, mint az Bácsmegeyében történik s virágozni fog, ha a hölgyek — minden ideálmusznak legnemesebbjei — kezükbe veszik az ügyet és szervezik azzal a szeretettel, szívóssággal és kitartással, mely mindenben jellemzi akciójukat.

Engedje meg, hogy Kossuth Ferenc köszönetét tolmácsoljam Méltóságodnak és a vezérkarát képező tisztelt hölgyeknek eme nagy munkáért, melyet végeztek. Nem külső keretét jöttem nézni, hanem tartalmat keresni. Méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy azt a tartalmat, melyet meggyőző változatos háziipara nyújt, tovább fogjuk fejleszteni az állam messzemenő támogatásával, áldozatkészségében elmenve a legmesszebb határig, építve arra az alapra, amelynek preludeumát most ünnepeljük. Hálám és köszönetem még egyszerű kifejezésével a kiállítást megnyitom.

A kiállítás megtekintése.

A több ízben éljenzéssel és helyesléssel megszakított beszéd elhangzása után *Fernbach* Karolyné, valamint *Fernbach* Károly főispán és *Krump* Vilmos kiállítási titkár kalauzolása mellett az államtitkár és a kíséretében érkezett előkelőségek megtekintették a kiállítást, amely alatt *Szarvady* és *Perjessy* a szegedi kereskedelmi és iparkamara elnöke és titkára szakszerű felvilágosításokat adtak az államtitkárnak.

Hosszabb ideig időzött az államtitkár és kísérete a népiipari készítményeknél különösen megnyerte tetszésüket Özztapár, Ópalánka, Liliomos, Dunagálos, Ószivác stb. községek tyilim tárgyai Pacsér, Óverbász aranyhímzésű, arany- és ezüst kivarrásu mellényei, női- és férfi ingei, a pirosi dísz-törülközők, a zombori és megyei kézimunkák közül a csetneki csipke készítmények, ifj. Kovács Gyuláné kossuthfalvai, valamint özv. Nyári Pálné ajour munkái és Pilaszánovits Józsefné mesteri borgolásai, Baja és Szabadka városok remek kollektív gyűjteményei. Elragadtatással nyilatkozott a sokac szoba szép és izléses összeállításán, amelyért *Gubitz* Kálmán áll. elemi iskolai igazgatónak külön is elismerését nyilvánította. Érdeklődést tanúsított a kulai posztó-, kalap- és szalaggyárak iránt, a gyár jelenvolt vezetőit további szorgalomra és kitartásra buzdította.

Majd Spitzer Sándor zombori kereskedőnek fejezte ki elismerését a gyönyörű kiállítású női himzett kelengyékért és asztal-neműekért. A női kelengyék mind háziipari készítmények, amelyeket jobbára zombori,

valamint a környékbeli és a szomszédos megyebeli női munkások állítottak elő. Ugyanebben a teremben foglal helyet Fenyvesi Sárolda női fűzőgyűjteménye, amely szintén dícséretet kapott. Az iparművészeti tárgyak közül feltűnést keltenek izléses és művészi kiállításukkal dr. *Knézyné Frey* Ella és tanítványai, Bászler Annuska, Schwerer Margit munkái, valamint Wámoscher Áronné és Fernbach Jánosné, Popp Györgyné, Halász Gyuláné szmirna szőnyegek, Köbling bajai mülakatos izléses vertvas készítményei, Husvéth Károly zombori III. gimnázista, Király Lajos rajztanár tanítványának remek alkotású és természet után mintázott agyag- és gipsz szobrai és Ruman Pál kiváló művészi érzékről és ügyességről tanuskodó relief képei és a Bács-Bodrog vármegyei szövetkezetek gyűjteményei, valamint az apatini kosárfonók izléses szép vessző- és gyékényfonatai.

Fernbach Karolyné Szterényi államtitkárnak azért, hogy vármegyénk szerény kiállításának megtekintésére országos gondjai közepette egy napot szakított, köszönetet mondott, amely után az államtitkár a kiállítási termeket zajos éljenzés közben elhagyta.

A bankett.

Délután fél 2 órakor az államtitkár és a vendégek tiszteletére bankett volt. A menüt Horvátovics Sztipó kitűnő konyhájának híréhez minden tekintetben méltó volt. A városháza gyönyörűen feldíszített nagytermében megtartott banketten a következők vettek részt:

Agatits Boldizsár káplán, Alföldy Geonné, Alföldy Árpád helyettes polgármester, Ambrozovits Lajos főispán, Ambrozovits Béla özv., Arnold Károly, Balogh Ernő dr. orsz. képviselő, Balogh Ernőné, Berkovits Rezső, Bezeredy István, Bertolinó Sándorné, Biró Károly polgármester, Birvalszy György dr., Bosnyák János, Bruck Jenő dr., Buday Gerő, Csernyus Pál dr., Csernyus Pálné, Danninger Ádám dr., Dömötör Pál táblabíró, Dubacz István, Dungyerszky Nesztor, Eimann Károly, Eremin György, Eperjessy Béla törvényszéki elnök, Falcione Gusztáv kir. tanácsos, Falcione Lajos, Falcione Nándor takerékpártári igazgató, Faragó János kir. tanfelügyelő, Fejér Gyula apátplébános, Fernbach Károly főispán, Fernbach Péter orsz. képviselő, Fernbach Karolyné, Fodor Mihály pénzügyigazgató helyettes, Frey Imre ipar-testületi elnök, Gertinger Pálné özv., Günther Ferenc gazd. egy. igazgató, Gubitz Kálmán, Gyurisits György városi főjegyző, Henneberg Sándor dr., Huber József dr., Ivanits Izidor, Jeisel Henrik, Jablonszky Aladár, Jablonszky Miklós rendőrkapitány, Jorgovits Döme, Karácson Gyula ny. alispán, Karácson Gyuláné, Karácson Margit, Karácson Olga, Kanyó Gyula káplán, Karakásevits Milivoj, Kemény Simon osztálymérnök, Kerényi Sándor, Kleiner Lajos vm. aljegyző, Kohut Henrik főmérnök, Koller Imréné, Koczkar Zsigmond kir. közjegyző, Koczkar Zsigmondné, Kockár Adrienne, Koczkar Alice, Konyovits Antal, Konyovits Péter, Kozma László ügyvéd, Körmendyné özv., Kraicz Lajos postafőnök, Krump Vilmos, Kupuszarevits Lyubomir gör. kel. esperes, Listyevits Titusz főkapitány, Lánckor Antal, Major József, Mally iparfelügyelő, Martin Tivadar főmérnök, Mészáros Loránt főispáni titkár, Mikosevits Kanut vármegyei főügyész, Michailovits Kornél vármegyei főjegyző, Nagy János, Nemes János, Ott Vendel, Németh Arthur dr., Pavlovits Fedor, Pencz Ádám, Petényi József, Perjessy László kamarai titkár, Pocsay Nándor, Popovits Aurél főügyész, Popp György min. tanácsos, pénzügyigazgató, Popp Györgyné, Poór Béla dr., Poppovits István dr. vár. főorvos, Rittinger Antalné, Prokópy Imre, Rácz Soma, Raisz Lajos, Rauschenberger Adolf, Rittinger Antal gimn. igazgató, Norbay Pál, Sierbán János áll.

jószágigazgató, Spanyol József, Scultéty Ferenc ár. elnök, Szabo László v. főmérnök, Szabó Lászlóné, Szalay Zsigmond, Szabovlevits Dusan dr. főbíró, Szemző Gyula földbirtokos, Szilárd Jakab, Szláv Elemér, Szondy Mátyas táblabíró, Szmolenszky József, Sztankovits György főmérnök, Sztérényi József v. b. t. t., államtitkár, Sztřilich Zsigmond, Sztřilich Zsigmondné, Szűry Dénes min. tanácsos, Sztankovits Györgyné, Tarczay Dezső főszolgabíró, Terzin Pál tanítóképző intézeti igazgató, Thurszky Zsigmond dr. városi ügyész, Tomesányi Aladár, Török Endre, Török Gyula plébános, Ugyr Mihály, Vojnits István alispán, Wundszám Ida, Weindinger Lajos, Zabik László, Zsuffa Károly, Zsulyevits Ernő felső kereskedelmi iskolai igazgató, Zsupanszky Lyubó, Kiss Gyula, Otömössy Magyar Gyuláné, Otömössy Magyar Ilona, Szárity Kálmáné, Szarvady Lajos kamarai elnök, Hegedűs Aladár polgármester, Baja városának tanácsosa, Szakácsy Sándor jegyző, Pasztrovits Iván ügyvéd, Agyits János dr., Berzenkovits Péter, Csiby Gábor, Eördögh Elemér, Eperjessy Béláné, Gutvein Lajos, Gutvein Lajosné, Jovánovits József dr., Limbek Pál, Kovácsévits István, Kugler Béla, Medvegy Tamás.

Az első felköszöntőt *Fernbach* Károly főispán mondotta a királyra.

A főispán felköszöntője.

Nagyméltóságú államtitkár ur!

Kegyelmes uram!

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

Ma az eredményes munka diadalát ünnepeleljük. Tetteikben bizonyítjuk be szeretett vármegyénk hazafiságát; Bács-Bodrog vármegye Tulipán Házipar Szövetsége egy kiállítás keretében mutatja be anyavármegyénk háziipari dolgaát. A háziipar fejlesztésével karöltve jár a nép vagyondása s ezzel szeretett hazánk gazdagsága. Önálló, független csak az a nemzet lehet, amely emetényezők kifejlesztésével erre való jogosultságát bebizonyítja. Így tehát mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, minden magyar honpolgárnak szent kötelessége, hogy munkálkodjék, szeretett hazánk erejét szaporítsa. A mai munka-ünnepélyen, mikor itt a fehér asztal mellett összejöttünk, mi sem természetesebb, mint hogy első sorban is érzésünkkel és szívünkkel alkotmányos urunk öfelsege felé forduljunk, akinek viszontagságos viszonyok között vezéresillaga a kötelességtudás és munka volt. Emelem poharamat öfelsege I. Ferenc József apostoli királyunkra, az Isten öt sokáig éltesse!

A beszédet lelkes eljenzés követte. Utána *Baloghy* Ernő országgyűlési képviselő köszöntötte fel az államtitkárt. Beszéde nagy vonásokban vázolta elmaradottságunknak okait s rámutatott a biztos fejlődés feltételeire.

Baloghy felköszöntője.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

Azt a csodálatos haladást, amelynek napjait ma éljük, Herbert Spencer a fejlődő erők és a fejlődést megakadályozó erők viszonyával magyarázza meg. Szerinte ugyanis amíg a fejlődő, mozgó erők kettős arányban nagyobbodnak, a fejlődés akadályai kettős arányban omlanak le. Ez a processzus okozta azt a gyors haladást minden téren, ipari téren is, úgy hogy a jelen század és mult század haladása többet produkált, mint az összes előzők együttvéve. Ugyan micsoda hely jut a haladásban Magyarországnak? Az országok, a népek gazdagsága és jóléte nem függ területük nagyságától és népük számától. A nagyhatalmi állás egymagában nem jelent boldogságot és meglegedést. Ott van a kis Németalföld, Luxemburg, Svájc. Egyik sem nagy hatalom s mégis a jólét tanúi.

Mi egy kicsit hátra vagyunk. Létünkért kellett küzdenünk, ez volt mindennapi kenyerünk. A mi megerősödésünket megakadályozták, de részben magunk is okai vagyunk, még pedig azért, mert a magyar ember veleszületett természeténél és vérmérsékleténél fogva sokkal jobban szerette a közjogi disputákat, mint gazdasági érdekeit. Kézen fekiútt egy megoldás. Ausztria legyen

ipari és kereskedelmi állam, Magyarország mezőgazdasági. Így majd egymást kiegészítjük. Ez a kiegészítés jól ütött ki Ausztriára nézve, de hogy mi mennyire jutottunk, nem kell bővebben illusztrálnom. Erős, nagy adófizetői lettünk Ausztriának anélkül, hogy a magunk sorsán bármi lényegest változtattunk volna. A kölcsönös kiegészítésnek teóriája különben is egy túlhaladott elv. Arról az országról, amelyről azt mondják, hogy mezőgazdasági állam, nem mondanak jót. Nem kapott még erőre, nem fejlődött ki népének leleményessége, munkaképessége, úgy ahogy azt a modern haladás megkívánja. Ez nem mehet így tovább. Én azt hiszem, hogy Magyarország, amelynek van földje, bányája, állattenyésztése, pompás flórája, faunája, a természet ezen országnak maga kínálja az anyagi eszközöket, a népben rejlő öserő pedig azokat a szellemi eszközöket, amelyek szükségesek, hogy Magyarország gazdasági jólétnek képét mutassa.

Ne inzisztáljunk annál a tételnél, hogy előbb kell-e kivívunk Magyarország függetlenségét és akkor következik majd be a gazdasági függetlenség, vagy előbb a gazdaságit és azután magától jön az állam függetlensége. A sok doktrinalizmus nem használ. Nekem az a nézetem, hogy mind a kettőért kell küzdenünk modern nemzeti munkával. Kezdve a kisbírótól fel az államtitkárig és miniszterig, mindenki tegye meg a kötelességét, mindenki álljon helyt azon a pozíción, amelyre őt helyezték, ez a legbiztosabb útja a gazdasági és állami függetlenségnek. Erőssé, munkaképessé kell tenni a társadalmi organizmusnak minden rétegét.

Én tudom, hogy Magyarország modern kulturális állammá való berendezésének sok speciális akadályai is van. Először számba kell azt vennünk, hogy Magyarország vagyona ma még jórészt mezőgazdaságunkban fekszik, amelyből az következik, hogy tulzó iparfejlesztési politikát követnünk nem szabad. Ennek kapcsolatban kell lenni a mezőgazdasággal. Itt eszembe jutnak gróf Széchenyi szavai — talán még ma is aktuálisak —: az anyagi és ipari mozgalmaknál azt a sortrendet kell megtartani, amely a szomszédnak érdekeit legkevésbé veszélyezteti, úgy hogy megerősödve és gyarapodva a netaláni összeközönségnél se legyünk vesztesek.

Azonkívül ne felejtjük el azt, hogy népünknek ipari erejét és érzékét, ami már megvan, szakképzés által növelni kell, mert különben oly fába vágjuk a fejszénket, melyet nem tudunk majd kettéhasítani, hanem a fejsze török el.

Nem szabad elfeledkeznünk azon távol-ságról, mely bennünket a nagyipari nemzetektől elválaszt. Nehogy erőnket tulbeesüljük! De még sem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy Marcheggnál és Brucknál nincs a világ vége és nem lesz a világ vége még 1917 után sem és hogy ezzel a világgal, amely ott kezdődik, nekünk számolni kell az uralkodó közösségénél és azon közjogi kapcsolatnál fogva, amelyben a szomszéd állammal vagyunk.

Bármit mondjanak is a lefolyt két év eredményeiről, egy bizonyos az, hogy a nemzeti érzésnek erupciójával együtt nemzeti életünknek transzformációjához is elérkeztünk. Múltotatnak észrevenni azt az aktivitást, azt az akciót, amely közöttünk él. Az emberek kezdenek jobban, mint valaha, gazdasági érdekek és kérdések iránt érdeklődni. Forr minden. És a kibontakozás körvonalaí már látszanak. Itt vannak köztünk, velünk, bennünk.

Talán nem lesz érdektelen, — és szíves elnézésüket kérem, ha talán hosszabbra nyult beszédem, mint ahogy szándékoztam, — ennek a gazdasági mozgalomnak két irányára reátérni. A nemzetgazdasági liberalizmus kora szerintem lejárt. Ennek tétele az, hogy a küzdelemben az erőse a jog. Az erős győzze le a gyengébbet, ezt nem szabad megakadályozni, tehát az állam szerepe gazdasági tekintetben passzív, aktíve nem avatkozik bele. Ezzel a gazdasági liberalizmussal szemben először a társadalom, a nagyobb rétegek fejtettek ki ellentállást, mondván, hogy ez az ő kizsárolásukat jelenti.

Megkezdődött az angol trades unionok rendezett sorokban való felvonulása. Eltekintve azoktól az anarchisztikus és utópisztikus tétélektől, amelyekről nem akarok szólni, ezt az alulról jövő mozgalmat az állam már nem negligálhatta és így a passiv szerepből átsapott az aktív szerepbe. Ma már abból a bizonyos szociális cseppből, amelyről Bismark beszélt, nagyon sok kell. Két irány van, amely jellemzi ezt az új mozgalmat, egyrészt nagyszabású állami támogatás, másrészt a társadalmi szervezet öntevékenysége. Ezen két iránynak vállvetett tevékenysége viszi előre az országot. Ezen gondolatok forognak az én agyamban ma a zombori háziipari kiállításon. Az öntevékenység megnyilvánul abban az erőben, amely ezt a kiállítást létre hozta, az állam érdeklődése pedig megnyilvánul a nagyméltóságú államtitkár ur megjelenésében.

Nem valami nagy ipari erupció ez a mai ünnepély, mindössze a szannnyadó erők felébredése. Nem szabad ezt kicsinyelnünk, a sorrend is ez, ott kell kezdenünk, ahol lehet. Nem szabad kicsinyelnünk, mert bármennyi gyárnak bármennyi kéménye fog füstölni, a kedves háziipart leszorítani nem tudja. A nagy humanisták, Reskin hangos szóval agítálnak a háziipar mellett. Nemcsak azért, mert ez szebben biztosítja az existenciát, hanem kedves, lelkes, hogy ne mondjam, szeretetteljes viszonyt teremt eladó és vevő között és így az emberszeretet jegyében élve, az embereket ez a háziipar egymáshoz közelebb hozza.

Mellőzünk ma minden frázist. Nem ille- nek a frázisok a mai naphoz és a nagyméltóságú államtitkár ur személyéhez, kinek egész élete csupa cselekedet, csupa tett. Én üdvözlöm az államtitkár urat, akinek Magyarország gazdasági állammá való rekonstruálásában régtől fogva nagy része van, és még nagyobb része lesz a jövőben és akiről az a szálló ige járja már, hogy a vele töltött fél óra sokkal több szellemi hasznot és élvezetet ígér azoknak, akik vele együtt vannak, mintha egy egész könyvtárt olvasnak át.

Érezze magát körünkben olyan jól, amilyen szeretettel fogadjuk és olykor-olykor emlékezzék meg Bácsmegyéről is. A nagyméltóságú államtitkár ur éljen!

A felköszöntőre *Sztérényi* József államtitkár nyomban válaszolt. Beszédében Baloghy tétéleihez fűzött érdekes, mélyen járó gondolatokat a több oldalú gazdasági rendszerről, a politikai és gazdasági átalakulás viszonyáról és a nemzeti egység megteremtésének szükségességéről. Beszéde végén *Fernbach* Károlynéra, mint a Tulipán Házipari Szövetség elnökére és a kiállítás lelkére köszöntötte poharát.

Sztérényi válasza.

Hölgyeim és uraim! Tisztelt barátom Baloghy Ernő képviselő ur igen érdekes fejtegetései alapjául egy tétel állított fel, amely tételhez, viszonzásul az ő szíves üdvözlésére, szintén néhány gondolatot fűzök.

A tétel, melyet felállított, abban össz-pontosul, hogy az európai államok és nemzetek nagy sorozatában ha meg akarjuk állani a magunk helyét mint állam és nemzet, úgy a modern nemzeti munka alapjára kell helyezkednünk, a modern munka eszközeivel kell kivívni azt a helyet, amely minket megillet, amelyet magunk számára biztosítani akarunk s biztosítanunk kell.

Minden államot és nemzetet a nemzetek versenyében csak az a hely illeti meg, amelyet munkájával önmagának biztosít, amelyet a nemzetközi versenyben magának kivív, a nemzetközi versenyben pedig az a legerősebb, ki dolgozik.

Tisztelt barátom ebben a fejtegetésében bizonyos visszás állapotra utal. Abban az évszázados közjogi harcban, amelyet állami létünkért folytatnunk kellett, amelyet nemzeti önállóságunk érdekében századokon át megvívunk, abban a küzdelemben, amely nálunk századokon át az állami önállóság megtartásáért vagy kiküzdéséért mind a mai napig tart, bár közjogilag felemelő, távol sem

állunk még ott, ahol állanunk kellene, — de állami önállóságunkat ki fogjuk vivni alkotmányos eszközökkel, alkotmányos uton. Sajnos, gazdasági téren az elmaradottságnak oly jeleivel találkozunk, amely — helyesen mondta tisztelt barátom — állami önállóságunknak egyenes akadálya.

S ha reáutalunk a kis államokra, amelyeket én nagyoknak nevezek: Svájca, Belgiumra, mi az oka annak, hogy azok a kultúra oly magas fokára fel tudtak emelkedni. Az hogy az egyoldalú gazdasági rendszerről át tudtak térni a többoldalú gazdasági rendszerre.

A kis Hollandiára utalt, mely mesterseges fejlődésével az ipart és kereskedelmet arra a fokra tudta emelni, amely ma az állami lét legszilárdabb alapjává lett.

Még saját hazánkban sem vagyunk tisztában azzal, hogy erős ipar és kereskedelem nélkül állami vagyonsodás képtelen dolog, nemcsak azért, mert a kellő időben jövő esőre és napsugárra nem lehet bizni egy állam és nemzet anyagi és kulturális erejét, de meg azon másik tétel miatt is, hogy bármennyire fejlesszük mezőgazdaságunkat, maga a mezőgazdaság nem képes egymaga szolgáltatni amaz eszközöket az állam számára, amelyek anyagi és kulturális fejlődéséhez feltétlenül szükségesek.

Ha Magyarország a maga állami szükségletének túlnyomó részét kénytelen máshonnan beszerezni, az egész földmivelés tönkre mehet. A földmivelés pedig ma már elérkezett ama határhoz, ahol már több terhet el nem bír.

Ha a földmivelés korlátolt is, az ipar és kereskedelem az az alap, amely szükségletét még mindig kielégítheti s a vagyonsodást a legtermészetesebben biztosíthatja.

Sajnos, hogy abban a nagy forrongásban, amelyre Balogh utalt, gyakran találkozunk egyoldalúsággal még mindig, mely abban összpontosul, hogy kizárólag agrár politikát kell Magyarországnak folytatnia, hogy a maga természetadta feladatait megoldhassa.

Az a kormányzat, amely Magyarországon mezőgazdaságellenes, vagy agrárellenes politikát folytatna, öngyilkos politikát folytatna, de az a kormányzat, amely a kor parancsoló szavait fel nem fogva, amely az állam szükségleteit fel nem ismerve és fedezeti módjait elhanyagolva, tisztán agrár-irányban keresné a megoldás módját, az önmagában omlanék össze és a gazdasági összeomlás útjait egyengetné ebben az országban. Nekünk erős agrárpolitikát kell követnünk, amely abban összpontosul, hogy a mezőgazdaságnak, a földmivelésnek és összes mellékágainak azt a támogatást kell nyújtani — és az 1917-iki időpontra való tekintettel fokozottabb mértékben kell nyújtani — amely szükséges ahhoz, hogy az akkori nagy feladatokat előkészíthessük. De akkor, mikor a mezőgazdaságot a legmesszebbmenőleg is tápoljuk, megfordított irányban meg kell hozni minden józan áldozatot arra, hogy ezen a történelmi földön az ipart és kereskedelmet nem megteremtjük, mert hiszen az megteremtette önmagát, de fejlesszük észszerűen, fejlesszük tervszerűen, fejlesszük következetesen, hogy akkor, amidőn az új gazdasági berendezkedés korszaka elérkezik, — és el fog érkezni, az feltartóztatatlan — akkor olyan szilárdan álljunk itt, hogy az a belső gazdasági küzdelem, amelyre el kell, hogy legyünk készülve, bennünket meg ne ingathasson. Olyan korszakot élünk, amely a gazdasági evolúciónak a korszaka, de egyúttal a politikai evolúcióé is.

A helyzet, amelyben vagyunk, nem mindenben természetes. A helyzet, melyben ma Magyarország áll, gazdaságilag az átalakulás korszaka. Az átalakulás abban a tekintetben, hogy most a békés munka idején kell megalapoznunk iparunk, kereskedelmünk és mezőgazdaságunk erőteljes fejlődését.

Elő kell készítenünk egy nagy átalakulást, amelyet az önálló vámtérület természetesen magával fog hozni. De ez az átalakulás csak akkor lesz természetes módon előkészíthető és erre az átalakulásra szilárd

alapon csak akkor fogunk rátérhetni, ha politikai életünknek nem mindenben természetes alakulatát is kellően megváltoztatjuk. Forr minden.

A levegőben mintha valamit ebegne. Valami lenyűgözve tartja az erőket. Az erőnek fel kell szabadulni a köz érdekében, az ország érdekében. Ami bennünket elválaszt egymástól, azt le kell rombolnunk és keresnünk kell azt, ami egybekapcsolhat, hogy a nemzet a maga nagy feladatait, amelyekre a nemzet el van hivatva, a saját maga érdekében megoldhassa a közeljövőben úgy, amint azt a nemzet érdeke követeli.

A gazdasági átalakulást elő kell, hogy készítse a politikai átalakulás. És én azt hiszem és bizom benne, hogy akik hivatva a király s nemzet bizalmából az ország sorsát intézni, ama rendíthetetlen bizalomnál fogva, amellyel szelében az országban találkoznak, ama súlyos felelősségérzetükben, amellyel bírnak, félre fognak tenni mindent, ami a további elválasztásra alkalmas és keresni fogják és meg fogják találni mindazt, ami bennünket egy táborba való csoportosulásra vezethet.

Az egyedüli, ami a politikai és gazdasági átalakulást is előidézhetheti, az a modern nemzeti munka. Nemesak gazdasági téren, hanem a politikai téren is az az önzetlen munka, amely nem a maga számára keres talajt, hanem a nemzet számára épít arra a talajra. Az a modern nemzeti munka, amely felismerve az ország és nemzet szükségleteit, megtagadja önmagát is, ha kell, csak azért, hogy a nemzetet szívesen szolgálhassa.

A céltudatos munkával találkozunk ma itt is, amidőn önök a helyes alapot megtalálva, ott kezdtek építeni, ahol a kőműves is, az alapon.

A gyári ipar mellett megállhat a házi ipar is más vonatkozásban, a gyári nem pusztítja el a kézit, a kézműipar nem a házit. A társadalmi és politikai életben a természetes fejlődés rendjét mindenki megtalálja, megtalálja a maga munkakörét és ha mindenki teljesíti a maga feladatát és kötelességeit, akkor alakul ki az harmonia, amely majd a független nemzeti Magyarországnak jut kifejezésre. — Ennek rakta le itt első alapját a főispánné Ömeltősága, kinek egészségére üritem poharam. (Hosszan tartó élénk éljen és tarts.)

Felköszöntőket mondtak még Günther Ferenc Sierbán állami jószágigazgatóra, Sierbán Miklós Bácsvármegye közönségére, Rác Soma a kiállítás rendezőbizottságának hölgytagjaira és Szondy Mátyás Szűry miniszteri tanácsosra.

A bankett után, mely négy óra tájban ért véget, az államtitkár és kísérete Fernbach Károly főispánnal tett látogatást s ezután a délutáni fél öt órai vonattal elutazott Zomborból.

Népünnepély. Folyó hó 10-én, vasárnap d. u. 1/2 órára, a városház kis tanácstermében, Fernbach Károlyné, a háziipar-kiállítás rendezőségének elnöke, értekezletet hívott egybe, hogy a május 17-én tartandó népünnepély teendőit megbeszéljék. Jelen voltak: Fernbach Károlyné elnöklelte mellett Alföldy Gedeonné, dr. Bruck Árminné, dr. Csernyus Pálné, Eperjessy Béláné, Halász Gyuláné, dr. Németh Arthurné, Popp Györgyné, Preszly Istvánné, Rittinger Antalné, Scherer Rudolfné, Szabó Lászlóné, Sztrilich Zsigáné, Trischler Gyuláné, Vukicsevits Katinka, Wundszám Ida urhölgyek.

Elhatározta az értekezlet, hogy az Erzsébet-ligetben, a népünnep helyén, két korcsmárost és két cukrászt helyez el. Állít egy pezsgős sátozt, melyben a pezsgő árusítását urhölgyek vállalják magukra. Külön konfetti-sátozt lesz, ahonnan szép leányok raja viszi szét és árusítja a konfettit.

A sorsolás és a kisorsolendő tárgyak részére ugyancsak egy sátozt állítanak s a sorsjegyek árusítását is hölgyek végzik. A sátrakat mind lombokkal díszítik. A zenét

fuvózenekar és cigány fogja szolgáltatni. A rendezőség gondoskodik népmulatságról is: lesz póznamászás, zsákbanfutas, körhinta stb. Az Erzsébet-liget bejáratánál 5 pénztár lesz fölállítva. A népünnepély d. u. 3 órakor kezdődik. A tárgyak kisorsolása d. u. 6 órakor lesz. Egy sorsjegy ára 30 fillér, a nyerevények értéke 2000 korona.

Bérletjegyek. A kiállításra három koronás bérletjegyek is kaphatók, melyek a kiállítási irodában válthatók. E bérletjegyek a kiállítás egész tartamára érvényesek.

Kérelem. A háziipar-kiállítás vezetősége f. évi május hó 17-én, az Erzsébet-ligetben tárgysorsjatekkal egybekötött nagy népünnepélyt óhajt rendezni. A népünnepélyre a belépődíj 30 fillér lesz. Egy tárgysorsjegy árát is 30 fillérben állapította meg a rendezőség. A rendezőség ezután kéri fel a közönséget, hogy a tárgysorsjatekhoz adományokkal szíveskedjenek hozzájárulni. A sorsjatekot illető küldemények május hó 16-ig Tomcsányi Aladár közlő kiadóhoz (Zombor, vármegyeház) küldendők. A jótékonycélra való tekintettel a legkisebb adomány is köszönettel fogadtatik és a hírlapokban nyugtázva lesz. — Elfogadtatnak élő állatok is, mint szamarak, kecskék, juhok, borjúk, csikók, különféle fajú tyukok, kacsák, libák, kutyák, fürjek, foglyok, kanárik, fülemülék gerlicék, galambok, nyulak; elfogadtatnak bármiféle csekély adományok, amely adományok ugyancsak május hó 16-ig írásbelileg Fernbach Károlyné ömeltőságához Zombor levélben jelentendők be és a felajánlott állatok ugyancsak Fernbach Károlyné ömeltősága házához Rákóczi-ut 19. szám alá a sorshuzás napján reggel 9 óráig beszállítandók. Eddig adományokat jeleztek: Sztrilich Zsigmond egy szamarat, Falcione Lajos egy yorkshierei malacot és egy fehér orpington kakast, Fernbach Károlyné egy emdeni gunárt, Fernbach Károly egy göbét, dr. Csernyus Pál egy kecskét, Fernbach Mártuska egy törpe kakast, Schlieszer Sándorné egy csipkegyűjteményt, Schön Adolf könyvkereskedő cég 10 darab japán kakast, 10 darab japán csirkét és 10 szájharmónikát, Bittermann Sándor levélpapír borítékkal, Ugy Mihály egy cserép konyhakészlet, dr. Kossa Miklós egy drb 4 hónapos foxterrier kölyköt, Kekezevich Aranka és Piroška 1—1 fayance vázát, Szalay Zsigmond (Gádor) egy pár 6 hónapos belga nyulat, dr. Radványné Ruttkay Emma egy drb husverőt, 20 méter csipkét és Molnár Ferenc az „Ördög” című színművét, Bertolino Sándorné „Az Újság” albumát, Alföldy Tibor két fehér nyulat, Wámoscher Áronné egy bárányt, Ambrozovits Emilia egy gyümölcsös tálat és egy tortalapot, Alföldy Gedeonné zöld bársony asztalközépet (point-lace) munka, egy drb kinaezüst befőttes tálcát, Gyurisits György és felesége egy gyermekjátékot (sörös hordó kocsi) és 2 drb szobrot, dr. Danninger Ádámné egy álló toalette tükröt és két drb nagyobb szobrot, Pocsakné Bunyi Berta 1 drb gyümölcsös tálat, 1 hamutartót, Sztankovits Györgyné egy darab majolika gyümölcskészlet és egy drb üvegcsizma sörös-kriglit, 1 drb diszűveget, Mikó Mariska egy drb üveg aranyhaltartót, Hauke Imre a sorsjatek tárgyai beszerzésére 10 kor., Vojnits Ilonka egy szőlőmosót, Abelesz Zsófiika 2 könyvet, Szabó Lászlóné fűszertartó készlet, 2 virágtartó, dr. Huber Józsefné 1 vizeskancsó 6 pohárral, Popp György 10 üveg bort, Popovits Aurélné 1 vizeskancsót, Falcione Blanka egy tálcakendőt, dr. Buják Józsefné 4 drb fayance falidiszit, dr. Bruck Árminné 6 üveg bort és 4 drb különféle fayance asztaldiszit, Eperjessy Béláné 1 drb gyümölcsös tálat és egy tortalapot, Wundszám Ida egy tortalapot és egy virágvázát, Kollár József könyvkereskedő 10 drb különféle tárgyat, Körmendy Gyuláné (Nemesmilitics) 1 drb zsák, 1 drb 8 személyes abroszt, 8 drb szalvétát, 3 drb törülközőt, 3 drb poháruhá, 3 drb tányéruhá, 3 drb konyharuha, 1 drb cselédabrosz, 1 drb cselédlepedő, 1 drb

házcélnát, Sztipits Alföldy Mária egy vörös boros pohár alá való tálcát, Trischler Gyuláné egy fayance tálcát és egy szőlőmosót, dr. Buják Józsefné 4 drb faldiszt, Falcione Blanka tálcakendőt, dr. Bruck Arminné 6 üveg bort, Popp Györgyné 1 zsebkendőtartót és 1 gyümölcsös tálcát, Szondy Mátyásné 1 vázát és 2 nyulat, dr. Mayer Nándor 2 purclit, Kockár Zsigmond 1 drb 1 éves bikát, dr. Csernyus Pálné 1 fűszertartó készletet, Pein Zsófia Derye 1 drb török kakas. A leányzakosztály ajándékaiként Jovánovits Leona urleány útján a következő tárgyak érkeztek: Csihás Erzsike és Lussy 1 hollandi baba, 1 állvány, 1 nesseser, Vértesi Adrienne 2 szobor, 1 japán legyező, 1 hajó, 1 csecse-bece, Freund Elza 1 porcellán disztárgy, Kockár Adrienne 1 váza, Hajnal Ida 1 himzett asztalközép, Horvátovs Margit 2 szobor, 4 csecse-bece, Mayerovits Jolán 2 hamutálca, 2 váza, Mayer Riza 2 jux-tárgy, 1 szobor, Halász Magda 1 emlékkönyv, Szilágy Erzsike és Ilonka 1 szőlőmosó, 1 váza, Gehring Lenke és Mici 2 szobor, Ratkó Ilonka 1 doboz levélpapír, Jovánovits Leona 1 cukortartó, 2 virágtartó, 1 üvegtál, Kende mérnökne 1 csecse-bece, Pekánovits Mici 1 kép, Purmann Aranka 1 pár pávogalamb, Kaich Erzsike 1 fehér gerle, Pekánovits Katica virágváza kézi festés, Szondy Pista 25 drb szalfaládét, Rittinger Antalné egy sörös készletet, özv. Csihás Benőné 3 drb váza, Diener János 1 törpe kakas és tyukot, Schlieszer Sándor egy szövött vadászkep a XV. századból, özv. Körmeny Imréné 37 drb különféle tréfás tárgyat, Stvertczky Ilonka egy vizeskanecót, Jorich Irénke 2 vázát, Scherer Rezsőné két drb falitányért, Obláth Erzsike 1 drb porcellánkosarat, Matzitz Gusztávné 1 vizeskanecó és 6 drb gyümölcsös tányért, Fernbach Bálint és özv. Fernbach Bálintné 20—20 koronát, Karácson Gyuláné 10 koronát, Preszly Jánosné 1 drb orpington kakast és 1 drb tyukot, Matkovits Béláné egy mandzsuri agarat, dr. Feles Adolf 1 tucat Stomatín fogport, 1 tucat fogkrémet, 1 tucat fogpasztát, 1 tucat szájjvizet és 1 tucat szájjizt, Vidákovits Ferenc 1 drb török kakast, Müller Béla 11 kötet könyvet, dr. Gaál Istvánné 2 virágvázát, Tárca Istvánné egy törpekakast, Engländer Eszti és Reza 1 drb kormányozható léghajót, 1 drb kontyendőt, 2 drb bojtos makrapipát, 1 drb piperepárnát, Bozsánszky János 2 drb szegedi szives galambot, Margalits Edéné likörös készlet, Fernbach Erzsébet egy borjút, Pataj Sándor 3 kötet költemény ajándékozott. Az adományokért a kiállítás rendezősege ezúton is köszönetet mond.

A kiállításból.

I.

A sokac-szoba.

Pompás színes kép keretében bontakozik ki a bácskai sokac nők kézimunkáinak a kiállítása is. Monostorszeg, Hercegszántó, Szond, Vajszka, Bogyán, Palona és Bács községek népipari készítményei szépség dolgában vetekednek egymással. A csillogó fehérneműek, a sajátos mintázatu szőttek, a suprika munkában bővelkedő ingvállak érdekes csoportosításban mutatják be a sokac szövőipar produktumait; a varrottasok mintái pedig az eredeti népies izlés szebbnél-szebb változatait.

Különösen érdekes képet kölcsönöz a sokac-szobának a benne elhelyezett szövők. A tyilimszövés mesterségét egy monostorszegi ügyeskező sokac menyecske mutatja be gyakorlatilag. A képet kiegészíti az alsó- és a felsőbácskai sokac népviselet illusztrálása. Ilyenformán a sokac-szoba bizonyos néprajzi látványossággal is kibővíül, ami amellet, hogy ethnografiai szempontból tanulságos, mindenesetre vonzó hatást kelt. Valóban szerencsés gondolat volt a bácskai sokac községek népipari készítményeinek egy

szobában való csoportosítása, mert itt tűnik ki legfényesebben, hogy mily ügyesen és mily hangyaszorgalommal, mily türelemmel dolgoznak a mi sokac nők, akik felől eddigelé éppen az ellenkező vélemény alakult ki.

A megnyitás napján már a kora reggeli órákban élénk sürgés-forgás tette mozgalmassá a sokac-szobát. Beérkezett a monostorszegi szövő-asszony és megjöttek a bácsi és a vajszkai sokac leányok és menyecskek is, teljes ünnepi díszben. A bácsikat Tripolszky Béla, a vajszkaiakat Hiel Lipót jegyzők vezették be.

A kiállítás tengelyében elhelyezett sokac-szoba egyébként is egyike a legforgalmasabb helyiségeknek. Állandó érdeklődést kelt a szobában felállított szövőszeknél zakatoló sokacnő munkája, aki bámulatos türelemmel s nem kevesebb ügyességgel mutatja be, hogy miképp készül a keleties színekben pompázó sokac-tyilim. A többféle színű gyapjuszál szemkápráztató kézmozdulatok között bujkál a szövőszekeken kifeszített fonál között s látjuk, hogy mint alakul ki lépésről-lépésre a tyilim mintázata. Maga a felállított szövőszek egy ósdi, elavult szerző, azokból való, amelyet a nép maga készít.

A megnyitás alkalmával az *államtitkár* ur és kísérete sorról-sorra és nagy érdeklődés mellett nézegették végig az izlésesen kiállított sokac készítményeket. *Öméltósága Fernbach Károlyné urasszony* vonzó magyarázat kíséretében mutatott reá a sokacnők figyelemre méltó kézimunkáira s azon sajnálatos körülményre, hogy a jobb sorsra érdemes sokac népipari erők mindezideig parlagon hevertek.

A kiállítás szemléje után Fernbach Károly főispán ur bemutatta az államtitkár urnak a sokac-szoba tervezőjét, Gubitz Kálmán igazgatót is, akitől *Önagméltósága* nagy érdeklődéssel tudakolta a sokacok viszonyait s a többek között azt is, hogy nem lehetne-e valamit tenni a sokac női kézimunkák forgalomba hozása és azon a réven egy újabb, jövedelmezőbb keresetforrás megnyitása érdekében.

A sokac népipari készítmények Perjessy Lászlót, a szegedi keresk. és iparkamara titkárát is kellemesen érintették s ő is oda nyilatkozott, hogy a felvett fonalat kár lenne elejteni. A sokacnők ügyes kezét és népies izlését a legelőbbkelő helyen is méltányolták. — Izabella főhercegnő már évek óta drága pénzen gyűjti a sokac ingbetéteket s pozsonyi otthonukban az azokból kiválogatott motívumokat használják díszítő mintakul.

Nem lehet eléggé méltányolni *Öméltósága Fernbach Károlyné urasszony* finom érzékét és előkelő izlését, midőn a sokac-szobát, a maga különlegességében, a kiállítás keretébe illesztette.

Különösen szépek a bácsi, vajszkai, hercegszántói és a monostorszegi készítmények. A kiállított tárgyak között látjuk a „Bács-Bodrog vármegyei történelmi társulat” sokac fejdiszketek feltűntető két bábuját is.

Rovás.

Hétfőn ünnepelték az összes elemi iskolák a fák és madarak napját. Az iskola udvarán lelkes tanítóink lendületes szavakkal iparkodtak a zsenge gyermeklelkeket a fák és madarak és ezzel az örök természet szeretetével megihletni. Sehol nincs annyira szükség ilyen megemlékezésekre, mint éppen ná-

lunk, ahol a köznép a fát és a madarat irgalom nélkül pusztítja.

Szerencsés gondolat volt a tanítótestülettől, hogy az ünnepség délutánján a gyermekeket — igaz, hogy az apácák tanítványai nélkül — kivezették a Sikara erdőbe, mert így a hasznosat a kellemessel kötötték össze. A gyermek lelkeire semmi olyan megkapó hatással, mint a tanult elméleti dolgoknak a megszemléltetése. És sehol derék tanítóink jobban be nem mutathatták volna azt, hogy az emberi lelkeknek a durvasága a fáknak mily örült pusztításához vezet, mint éppen a sivataggá változtatott sikarai uton. Ahol még tavaly százados fák testet-lelket üdítő árnyéka nyújtott menedéket a nap heve ellen, ott ma mély gödrök hirdetik azt, hogy néha az emberek is megszoktak kergülni.

A fáradt gyermekcsereg déli 1 és 2 óra közt bukdácsolt végig Abderának ezen újabb nevezetességén s szinte csoda, hogy az égetően tűző napsugaraknak csupán csak egy áldozata volt, a II. oszt. egy kis növendékében, aki már a kivonulás alatt a napsúrás tünetei közt betegedett meg úgy, hogy szegénykét kocsin kellett hazaszállítani.

A tehetetlenek uralmát mindig az jellemezte, hogy nagy dolgok alkotására képtelenek lévén, aprólékos motoszkálásokkal mutatják azt, mintha valamit tennének.

Igy Zombor közvéleményének némely irányítói is gondoltak merészet és nagyot s miután alkotni nem tudnak, lerombolták azt, amit mások alkottak. Azaz, hogy pardon, alkottak is: a sikara nyugoti sarkán, bent magában az erdőben, hatalmas nyitott kut terpeszkedik tavaly óta, barom itatásra. Hiszen, hogy a sikarai ut fái kivágásának a tanúsága szerint, erre a kutra égető szükség volt, azt elhiszem, de az is bizonyos, hogy jó lesz, ha a szülők elvetik azt a kedves gondtalanságot, amellyel eddig a mi bájos és tegyük hozzá, egyetlen kiránduló helyünk vendégszeretetére bízták gyermekeiket. Nem vetek neki hosszú időt, hogy apró gyermekhulla fogja dicsérni városunk bölcseségét.

De mégis a csuffá tett ut mentén két szép szilfa megmaradt, a vasut mellett, nyilván azért, mert a vasut tulajdona; két szép ágas-bogas szilfa. Én tudnám, hogy mire lehetne legjobban ezt a két szép szilfát is felhasználni.

H i r e k .

Uj törvénytörvényes elnök. A király dr. Dekker Gyula ítélőtáblai bíró címmel és jelleggel felruházott szabadkai járásbíró a szabadkai törvénytörvényes elnökévé nevezte ki. Az új elnök életrajzi adatait a következőkben közöljük: Dr. Dekker Gyula 1857. július 11-én született Zomborban. Középkorait Zomborban, a jogot a budapesti egyetemen végezte. 1881. augusztus 1-én lépett az állam szolgálatába. Díjtalan joggyakornoknak nevezte ki a zombori törvénytörvényes elnökévé. 1883-ban a kulai járásbíróhoz aljegyzőnek nevezte ki és mint aljegyző tette le szigorlatait és az ügyvédi vizsgát is 1886. év elején. Ugyanez év szeptemberében zombori kir. alügyész lett, majd három esztendő múlva Pancsovára törvénytörvényes elnökévé nevezte ki. 1891-ben helyezték át a szabadkai törvénytörvényes elnökévé és még ugyanezen esztendő decemberében a szabadkai járásbíró vezetésére nevezte ki a király. Dr. Dekker Gyula már 17 esztendeje vezeti a szabadkai járásbírói székét s ebben a minőségében 1889-ben a kir. táblai bírói címmel és jelleggel tüntette ki a király, most pedig a szabadkai törvénytörvényes elnöki székét foglalja el.

Kinevezés. A m. kir. igazságügy-miniszter Szabó Miklós szabadkai kir. törvényszéki díjnokot a bajai kir. járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

Bérmálás. Dr. Várossy Gyula ka-locsai érsek e hó 9-én kezdte meg — több hétre terjedő — tavaszi bérmautját.

Adomány. A kereskedelemügyi kormány leiratot intézett Baja város polgármesteréhez, melyben értesíti, hogy a Sugovica rendezésére 250.000 koronát engedélyezett.

Iskolalátogatás. Z u n d I Péter kalocsae gyházmegyei főtanfelügyelő május 9-én a pacséri róm. kath. iskolákat látogatta meg. A tapasztaltak felett a főtanfelügyelő teljes megelégedését nyilvánította. Május 12-én és 13-án pedig a bajmoki iskolákat látogatta meg a főtanfelügyelő.

Adomány. A Bács-Bodrog vármegyei háziipar kiállítás költségeinek fedezéséhez Fernbach Péter 200 koronával, Fejér Gyula és Szemző Gyula 100—100 koronával, Janovich Gyuláné 10 koronával járultak hozzá.

Műkedvelői előadás. A zombori ösztönmunkásság műkedvelői osztálya 1908. évi május hó 24-én, vasárnap, a városi színházban könyvtár és házalapja javára, táncal és világpostával egybekötött műkedvelői előadást rendez. Színré kerül: „Felhő Klári”. Nép-színmű 3 felvonásban. Irta Rátkai László. A darabban szerepelnek: Gsonka Jozsefné, Lustig Mór, Markovics Katica, Bogdán Anna, Ujkéry Antal, Petre István, Vitkovics János, Schneider Béla, Ujkéry Ferenc, Ujkéry Terézia, Bischof Lenke, Hehn János, Dürr Béla, Hosszu Sándor, Gergurov István, Kovács Ádám, Göttlicher József, Bogács József, Dsida János. — Helyárak: Prose. páholy 8 kor., páholy 7 kor., földszinti ülőhely 1., 2. sor 2 kor., 3., 4., 5., 6. sor 1 kor. 60 fill., 7—14 sorig 1 kor. 20 fillér, földszinti állóhely 1 kor., karzati ülőhely 1 korona. Szín-lap ára a pénztárnál 20 fillér. — Jegyek előre válthatók: Kollár József ur könyvkereskedésében, az előadás napján a színházban d. e. 10—12-ig, d. u. 3—5-ig és este a pénztárnál. — A páholybérlek jogai május hó 19-ig tartatnak fenn. — Kezdete pont 8 órakor. — Felülvezetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtázza a rendezőség. — Az előadás után táncmulatság az „Elefánt”-szálloda összes terméiben. Az összes jegyek a táncmulatságra érvényesek. — Az előadás után érkező vendégek a táncmulatságra egy korona belépő jegyet tartoznak váltani. — Azon hölgy, ki a legtöbb levelezőlapnak a birtokában lesz, valamint, ki a legtöbb levelezőlapot eladja, igen értékes jutalomban részesül.

Halálozás. Özv. Dörner Károlyné szül. Lux Mária e hó 12-én életének 38 ik évében Zomborban meghalt. Temetése tegnap délután 5 órakor ment végbe.

A sajkáslaki magyarok földje. Lenn, Ujvidék alatt, ahol a magyar föld Horvátországgal érintkezik, lakik egy mareknyi letelepült magyar, akiknek megerősítésére siet most a DMKE. A sajkáslaki magyarok ezek, akik közül 8 esztendővel ezelőtt még csak 3 család lakott a községben, a legújabb összeírás szerint azonban már 366 lélekből álló 68 magyar család lakik itt. Ezek a magyarok már évek óta mozgolódnak, hogy a községben levő 500 hold armentesített, kímőn termő kincstári földet, melyet ezideig állandóan nagybérleknek adtak ki, apró parcellákban az ottani magyarok között ossz-szak ki. Ma az ott lakó magyarok szegények, földje alig van háromnak, de a legtöbbnek van háza s minden szükséges gazdasági felszerelése, mert részben a kincstári bérleknek feles művelésre kiadott parcelláin, részint a rohamosan pusztuló szerbségtől bérelt földeken gazdálkodnak és amennyiben megerősíttetnek, egy-egy kis darab földhöz juthatnak, okvetlenül virágzásnak indul hamarosan, egészen magyarrá lesz a község.

Aggkori nyugdíj. Az angol képviselőház a napokban egy párját ritkító törvényjavaslatot fogadott el, az aggkori nyugdíjról szóló törvényjavaslatot, melynek értelmében minden 60 éven felüli angol, akinek 10 shillingnél kevesebb heti jövedelme van, hetenkint 5 shilling nyugdíjat kap az államtól.

Halálozás. Dr. Molnár Károlyt, az Agrár-takarékpénztár igazgatóját súlyos csapás érte, édes apja Molnár Miklós bacsfeketehegyi ny. községi jegyző f. hó 10-én 76 éves korában Ujvidéken elhunyt. Elhunytáról családja a következő gyászjelentést adta ki: Özv. Molnár Miklós szül. Poór Matild, mint hitvese; Molnár Hugó, dr. Molnár Károly, öz. Bakai Károlyné szül. Molnár Vilma, Winkle Istvánné szül. Molnár Ilona, mint gyermekei; Molnár Hugóné szül. Tóth Gizella, dr. Molnár Károlyné szül. Lederer Ilona, mint menyei; Winkle István, mint veje, valamint unokái és testvérei, fájdalomtól megtört szívvel tudatják a szeretett férjnek, a legjobb és leggondosabb édes apának, nagyapának és testvérnek Molnár Mikós urnak, Bácsfeketehegy község nyugalmazott jegyzőjének, 76 éves korában f. hó 10-én d. u. fél 6 órakor rövid szenvedés után történt esendes elhunytát. Temetése a református egyház szertartása szerint f. hó 12-én d. u. 3 órakor lesz Uspenszka-utcai házából. Ujvidék, 1908. május 11. Szeretet kísérete égi útjára, szeretet virraszt hamvai felett!

A nemzeti jelvények a népiskolákban. A vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletben értesítette a vármegyei tanfelügyelőt, hogy az új iskolai törvénynek megfelelőleg a nemzeti jelvényeket valamennyi népiskola részére már elküldötte. A miniszter egyben utasítja a tanfelügyelőket, hogy mihelyt a jelvények megérkeznek, a megye összes iskola tantermében függeszték ki azokat. A rendelet szerint a tantermekben a magyar címer kifüggesztendő, míg az iskolai épület homlokzatára a nemzeti színű zászló tűzendő ki. Ez az intézkedés minden iskolára vonatkozik, tekintettel arra, hogy az illető iskola községi, felekezeti vagy állami-e. A rendeletet Zombor városának is megküldték.

A Kigyóser rendezése. A bacsme gyei gazdasági érdekesség kezdeményezésére Bácsbodrogme gyé úgy határozott, hogy a vármegyei végigvonuló Kigyóseret lecsapoltatják. Ez ellen Baja város és a város fölött levő községek: Csávoly, Rém, Bácsbokod és Felsőszentiván tiltakoztak, mert ha lecsapoltják a Kigyóseret, úgy a 4 község, valamint a bajai földek teljesen víz nélkül maradnak és ezen felül meg tetemes anyagi hozzájárulást is kellett volna adni a káros munkához. Az ügy a földművelésügyi miniszter elé került, aki értesítette Baja városát, hogy a Baja és a fölötte levő községeken áthuzódó Kigyóser részlecsapolását nem engedélyezik.

Angol rendszer a gimnáziumokban. Régi, sokat hánytorgatott baja a gimnáziumi oktatásnak, hogy nyole hosszú esztendőn keresztül heti hat órán át sem tudta a tanulókat a latin nyelvre megtanítani. Az egyetemre felkerült ifjak latin tudása ugyszólván semmi. Egyszerű, középkori latinsággal megírt szöveget nem tudnak lefordítani, a klasszikus auctorok megértéséről szó sem lehet. A kultuszminiszter a rendszer e hibáját úgy akarja megszüntetni, hogy a latin nyelvet angol beszélgetési módszerrel taníttatja, amikor a növendékek az első órától kezdve csak latin szót hallanak a tanáruktól. Az új rendszerrel egyelőre csak néhány intézetben tesznek szeptember óta kísérletet, köztük a budapesti gyakorló gimnáziumban, az aradi és még nyole más főgimnáziumban. A tanítás e reformja a tizintézet közül az aradi és a budapesti gimnáziumban vált be. Az aradi első gimnázisták képes könyvekből tanulták a latin nyelvet és a gyakorlati módszerrel annyira vitték, hogy már Horatius könnyebb műveit is olvashatták.

Gyilkosság a pusztán. Illés István dávodai lakos több érekesanádi lakossal együtt dolgozott egy pusztán. A munkában egész héten bántották, bosszantották a csanádiak Illést, mert nem volt a falujukbeli. Szombaton, amikor kifizették a munkásokat, azt mondták a csanádiak, hogy maradjon Illés otthon, ők nem dolgoznak vele többet. Illés kijelentette, hogy ő tovább is dolgozik. Erre mintegy husz ember támadt a szerencsétlenre és addig ütöttek, amíg csak moz-

dolni tudott. Illés hozzátartozóinak feljelentése folytán kiment a bajai vizsgálóbíró, de már későn, mert Illés a sérüléseibe belehalt. A gyilkos merénylőket nyomozza most a bajszenstiváni csendőrség.

Játék a halállal. Apatinban Lengyel József tizennégy éves halászinás vasárnap az egyik dunai vizimalom nagy kerekének küllői közé ült, hogy egyikét azon vakmerő mutatóványoknak utánozza, melyek a cirkuszok látogatóinak idegeit borzongatják. A küllők közé ülve, megindította a malmot. A kerek megmozdult s egyszer megfordult anélkül, hogy a vakmerő gyerekek baja esett volna. A vakmerő mutatóvány azonban csak egyszer sikerült. A második fordulónál a fiú elvesztette az egyensúlyt, megszedült s feje a kerek közé került, melyek egy pillanat alatt laposra nyomták a koponyát s a vakmerő fiú élettelenül bukkott a Duna hullámai közé. A holttestet azonnal kihúzták a Dunából. A szerencsétlenség híre futótüzként terjedt el a községben. Aligha akad egyhamar inas, aki a szerencsétlenül járt társ vakmerő mutatóványát utánozná.

Potya vendég. Obecséről írják: Az egyik helyi kocsmába szerdán beállított egy vidékies atyafi és rendelt ételt-italt. Jó étvágya lehetett, mert sorba hozatta az adagokat, mikor aztán jóllakott, az ajtófélfától kívánt bucsut venni. De észrevette a szemes kocsmáros és követelte a felhordott lakoma árát. Ebből pörpatvar lett, amihez rendőr is került elő. A gyanus vendég Rábits Jánosnak vallotta magát és kijelentette, hogy ő azért rendelt, mert éhes volt és azért nem fizet, mert nincs pénze. Az atyafinál gyanus igazolványt is találtak, miért is bekisérték a rendőrségre.

Minden olvasónknak egy főnyereményt! Ki ne szeretné ezt? Mai számunk címlapján minden olvasónk megtalálja a maga szerencse bélyegét. Rövid, de sokatmondó szövege, eredeti és szép kidolgozása. Próbálja meg! Nem bánja meg! Dörge Frigyes főelárúító, Budapest, Kossuth Lajos-utca 4., kinek bankja az utolsó másfélev folyamán tudvalevőleg, az osztálysorsjátéknak majdnem összes nagyobb nyereményeit fizette ki vevőinek, arra kéri tisztelt olvasóinkat, hogy a 22. sorsjátékra való megrendeléseikkel ne késsenek, mert a huzás már folyó évi május 21-én megkezdődik. Legjobb, ha postautalványon történik a megrendelés. A sorsjegyek ára: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1-50 korona.

Gyilkos anyák. Baján egy vízzel telt gödörben egy csecsemőnek a hulláját találták. A csendőrség megindította a nyomozást és a napokban meg is találta a lelketlen anyát egy nádudvari illetőségű eseléd személyében. A kihallgatás alkalmával elmondotta, hogy Knappe Erzsébet a neve és az urától különváltan él. Midőn az urát elhagyta, Bajára vetődött és szolgálatba állt és attól való félelmében, hogy gyermeke miatt el kell hagynia szolgálatát és nem kap új helyet, az újszülött csecsemőt elemésztette. A gyilkos anyát letartóztatták. — Zobnaticán, Törley Gyula szállásán Crnkovics Rozália bérésleány gyermeket szült és hogy szegényét elpalástolja, az újszülöttet egy pernyerakásba rejtette el. Később a halott csecsemőt a pernyéből anyja segítségével kivették és egy verembe dobták. A csendőrség a lelketlen anyát, aki bűnét töredelmesen bevallotta, letartóztatta.

Kiesett a vonatból. Nyole „waggon” tót munkást szállított a gözös Szabadkán keresztül le Gombos felé hétfőn reggel. A vonatból Bajmokon, amint az néhány pernyi tartózkodás után onnan elindult, egyik munkás kiesett. A jókedvű tótnak semmi baja se lett, még meg se horzsolta a kavics a testét. Hirtelen felugrott és futott a vonat után és kiabált, hogy vegyék fel, mert ő gyalog nem tud versenyezni a vonattal. A vonatvezető meg is állította a vonatot és a tót munkás vigan mászott be a waggonba és kiszólt, hogy hát most már — mehet!

Adományok

a Zomborban, Bács-Bodrog vármegye székhelyén felállítandó Rakóczi szoborra.

XX. SZÁMU KIMUTATÁS.

- Athozat 7095 32 K
257. *Budapesti IV-X. ker. vegyes ipartestület* gyűjtőívén adakoztak: Az ipartestület 5 kor., Sebunda V. József 5 kor., összesen 10.— K
258. *Ófatak község* előjárósága gyűjtőívén adakoztak: Kovácsévits István 2 kor., Ófatak község 10 kor. 12.— K
259. *Mezőtur—mesterszállási ármentesítő és belvizesabályozó társulat* gyűjtőívén adakoztak: Az ármentesítő társulat 10.— K
260. *Szentágotai járás főszolgabírósa* gyűjtőívén adakozott: Ifj. Albani Miklós Apold 1 kor 1— K
261. *Megyesi járás főszolgabírósa* gyűjtőívén adakoztak: Dombos községben: Albísi 30 fil, Kovács Albert 10 fil, Marin János 30 fil, Metter József 20 fil, Nagyborosnyói 30 fil, Nagytóti 30 fil, Sára Ferenc 60 fil, Réten községben: Czetra Emil 1 kor., összesen 3.10 K
262. *Paesér község* előjárósága gyűjtőívén adakozott: Paesér község közönsége 20.— K
263. *A kolozsvári ipartestület* gyűjtőívén adakozott: A kolozsvári ipartestület 10.— K
264. *Brassói m. kir. pénzügyőrség* gyűjtőívén adakoztak: Dom bora János 30 fil, Gergely János 30 fil, Jung János 30 fil, Kiss Izsó 30 fil, Köllő Ferenc 40 fil, Köpe Mihály 40 fil, Kovács Gergely 40 fil, Kovács József 30 fil, Kubalek József 20 fil, Lászlás Kál mán 30 fil, Lányi István 30 fil, Putnoky Márton 40 fil, Simon Elek 20 fil, Szabó Kálmán 50 fil, Szenkovits Márton 40 fil, Szóts Dávid 20 fil., összesen 5.20 K
265. *Besztercebányai magy. kir. pénzügyőrség* gyűjtőívén adakoztak: Antal Károly 10 fil, Funiák Péter 40 fil, Jávoric Elemér 10 fil, Lehotay János 10 fil, Maecieska János 10 fil, Raffay Vilmos 10 fil, Szabó Imre 20 fil, Szklenár Márton 10 fil, összesen 1.20 K
266. *Ott Adám* budapest ujlaki esp-plebános gyűjtőívén adakozott: Ott Adám 2.— K

Osszesen 7169.82 K

Vujevich Alajos,
pénztárnok.

HIRDETÉSEK.**házak,**

lépcsőházi szobák, villa és nyári lakások. Üzlethelyiségek, gyári, ipari és kereskedelmi célra nyilvántartási osztálya. Házak, telkek, villák vételre, eladásra, bérletre. Üzletek adás-vétele. Jelzálogo kölcsönök I., II. helyre. o

Állások mindenkinek ingyen.

• • Válaszbélyeg. • •

Elsőrangú ajánlatok:

HUSZÁR A.,
Budapest, V., Mérieg-u. 2.

KOSARAS

5--6 lóerejű, alig használt

PÜCH-MOTOR

olesón eladó. — Cim a szerkesztőségben.

Eladó baromfiak.

Helyszüke miatt eladom:

Fekete orpingtonjaimat (kitüntetve)

8 darab 100 kor.
Sárga orpingtonjaimat 18 darab . 150 "
Pekingi kaesa (kitüntetve) 9 darab 90 "
Sárga orpington esibe 20 darab . 40 "
kottló hozzá 3 "
Nagy orpington keresztezett kakas tizenegy tyukkal (magyar) . . 40 "

Fajtojások darabja 30 fillér.

Megtekinthető:

HEISINGER ANTAL postafőtisztnél
Zombor, Kistemető-utca 5.

Egy jó karban levő
zongora és egy **szalonlámpa**
eladó Zombor Basa-
= utca 14. sz. a. = 3-2

Téglaeladás.

100,000, azaz egyszázezer kitűnő minőségű tábori kemencében égetett salétrommentes téglá beszerzési áron azonnal eladó. A téglák közvetlenül a kanális mentén fekszenek s legelőnyösebben vizen szállíthatók. Bővebb felvilágosítással szolgál **dr. HIRMAN FERENC** ügyvéd **ZOMBORBAN** (Bercsenyi-ut 6.) 121-3-3

A legrégibb és a legjobban

értesült magyar ujság az

EGYETÉRTÉS

A társadalom minden köré-

ben egyformán kedvelik. A

magyar családok hírlapja.

Előfizetési ára: egy óra 2.40 K.

Főszerkesztő: **Dr. Pap Zoltán.**

Szépirodalmi főmunkatárs: **Eötvös Károly.**

Kérjen mutatványszámot.

Nagy elterjedtsége folytán

hirdetéseivel minden iparos

és kereskedő az Egyetértés-

ben biztos eredményt ér el.

Minden cikk hirdetése alkal-

mas, mert olvasóközönsége

vegyes.

Kérjen hirdetési prospectust.

Meghívás.

Az 1898. XXIII. t. c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó Zombori ipari hitel- és Áruacsarnok mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, **1908. évi május hó 24-én d. e. 11 órakor** a városi felső kereskedelmi iskola tanácstermében

rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 40. §-a értelmében meghívotnak.

Napirend: 1. Mult évi üzlet-eredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Az igazgatóság 4 tagjának választása. 5. Felügyelő-bizottság 1 tagjának választása. 6. Netáni indítványok.

A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezet helyiségeiben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető.

Zomborban, 1908. május hó 7-én.

Az igazgatóság.**Szerbiai kőszén**

gyárak, malmok, téglagyárak, kovácsok, eséplőgépek és szalonkályhák részére 50-3 a legolcsóbban kapható:

Ivkov Vladimir

szerbiai szenek elárúsítási irodájában **Sztapár, (Bácska)**

Keressen nagybani viszontelárúsítókat.

Házeladás.

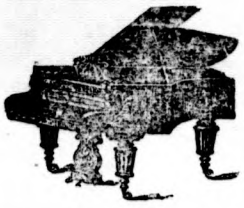
Thököly-ut (Apatini-ut) 25. számú ház szabadkézből eladó. Bővebbet a házban. Van benne 7 szoba, 2 konyha, éléskamra, pince, istálló, kocsiszin, baromfiudvar, szőlővel és gyümölcsfával beültetett 600 □-öles kert. 6-4

2719/1908. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Szilbács községében lemondás folytán üresedésbe jött és 900 korona havi előleges részletekben esedékes fizetéssel javadalmazott irnok-végrehajtói állásra **1908. évi május hó 27-iki** határidővel pályázatot hirdetvén, felhívom pályázni óhajtókat, hogy eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket hozzám terjesszék be. Palánkán, 1908. május hó 9-én.

HIPP DEZSÓ,
főszolgabíró.

„ORPHEON“
ZONGORATEREM
== ÉS KÖLCSÖNZŐ INTÉZET ==
Z O M B O R, Erzsébet-körut 21. szám.

T. c.

Zombor, 1908. május 10.

Szives tudomására adom a t. közönségnek, hogy **zongoraoktatással** kapcsolatban **zongoratermet** és **kölcsönző intézetet** nyitottam.

Zongoraoktatás céljából közös és külön órákra megfelelő tandíj mellett növendékeket veszek fel.

A zongorateremmel a zenekedvelő közönségnek és növendékeknek lehetővé akarom tenni, hogy bármily gyártmányu zongorákat több évi írásbeli szavatosság mellett gyári áron akár részletfizetésre is beszerezhessenek. Feltétlen előny az, hogy a vevők a másutt személyesen eszközendő vétellel járó utiköltséget és személyes kiadásokat megtakarítják és mégis a gyárakból szakértelemmel kiválogatott jó minőségű hangszerekhez jutnak.

A kölcsön intézettel azoknak kívánok használni, kik sajátos körülményeiknél fogva maguknak zongorát nem vehetnek. E célból csekély havidíj mellett kölcsön zongorákat vagy pianókat adok bérbe. Zeneelőadásokra hangverseny-zongora is áll az érdekeltek rendelkezésére.

Zongorák hangolására előjegyzések naponta díjtalanul eszközöltetnek. E hézagpótló vállalat támogatását kérve

kiváló tisztelettel

„Orpheon“ ZONGORATEREM és kölcsönző intézet
Zombor, Erzsébet-körut 21. szám.

2-1

KEIL-LAKK

legkitünőbb mázó-lakó-szer puha padló számára.

Keil-féle fehér glazur fénymáz mosdók számára 90 fl.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fl.

Keil-féle padlófénymáz 90 fl.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

8-7

Weidinger S. és Zs. cégnél Zomborban.

Külföldi kitételek:

Arad
Budapest I.
Budapest II.
Bécs
Belgrád
Lovrin
Nagybecskerek
Nagyvárad
Pozsony
Pécs
Pancsova
Szófia
Szatmár
Szabadka
Temesvár
Veszprém
Zenta

Magyar Állami nagy aranyérem.

FAJTOJÁSOK.

REITTER OSZKÁR

főkapitánynál

NAGYBECSKEREKEN kaphatók.

Elsőrendű Angliából hozott fajtisza

Sárga orpington

Fehér orpington

Óriás pekingi kacsa

tojások

darabja 60 fillér. *-9

Kázásmentes biztos csomagolás, faládákban ingyenes.

ÁLLAMI NAGY ARANYÉRMEK.

Legelső győzelmi díjak, hazai és külföldi legelső és legnagyobb kitételek.

Őszi szállításra fenti állatokon kívül nagytestű angol emdeni libák is megrendelhetők

50-17

„Blickensderfer“
eredeti amerikai

írógép,

azonnal látható írással.

Tiszta acél-
szerkezet.Gyönyörű
szép írással.Az írógépek
legolcsóbbja.

Á r a :

teljes felszereléssel csak 300 K.

Írógép kellek a legolcsóbb árakban szállíthatnak

Amerikai irodai butorok mintatelepe.

Tessék prospektust kérni!

Kaufman és Társa Budapest

V., Zoltán-utca 16. szám. (Szabadságtér.)

Állandó raktár és képviselet Bács-Bodrog megye részére

Teltsch Gáspár,
műszer- és látszerész Zomborban.

Meghívó.

Az „Első moholi fogyasztási szövetkezet“ **f. évi május hó 21-én délelőtt 9 órakor** a gör. kel. szerb hitközség épületében (Szv. Szavszki dom) rendes közgyűlést tart, melyre a szövetkezeti tagokat tisztelettel meghívja.

Tárgyak:

1. A jegyzőkönyv hitelesítésére 3 tag megválasztása.

2. A szabadkai kir. törvényszék f. évi április hó 18-án 9833. számú határozatának meghirdetése, melynek alapján ezen közgyűlés — hogy a cég végleges megszűnése, a hitelezők kielégítése és a vagyon felosztása, valamint a felszámoló felmentése tárgyában — lett összehívva.

3. Netaláni indítványok.

Moholon, 1908. évi május hó 10. napján tartott igazgatósági üléséből.

Az igazgatóság nevében:

Raduláski Andrija,

elnök.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönségnek, valamint régi vengéimnek becses tudomására hozni, hogy **Ujvidéken az Andrassy-utca 7. szám alatt** levő házat és a benne oo évtizedek óta fennálló oo

„Fehér hajó“ szállodát

megvettem és azt teljesen átalakítva, a modern igényeknek megfelelően bocsátom a m. t. közönség rendelkezésére.

Kényelmes szobák.

- Figyelmes kiszolgálás.

- Mérsékelt árak.

- Feltétlen tisztaság.

- A város központján.

- Iztékes italok.

Valódi pilseni sör.

20-8 Tisztelettel

ZURKOVICS GYÖRGY,

szállodás.

TURY JÁNOS

mechanikai gépműhelye Zombor, Galamb-utca 10. sz.
Mindennemű mechanikai gépek javítóműhelye úgy-
mint: varrógépek, kerékpárok, számozó- és írógépek, gramophonok, villanyos-
csengők és minden e szakmába vágó gépek javítása
szavatosság mellett eszközöltetik.

Allandó raktár:

Varrógépekben és kerékpárokban,

valamint ezen gépek alkatrészeiben. **Külső- és belső kerékpár-gumik**, nyergek, pumpák, csengők, francia-
kulcsok, kürtők, küllők stb.

20-14

A világhírű „Kaiser“-kerékpárok egyedüli raktára.

342. sz. kig. 908.

Pályázat mérnöki munkára.

Nemesmilitics község utcáinak és tereinek szabályozásával kapcsolatos mérnöki munkálatok elkészítése céljából felhivatnak a vállalkozni óhajtó mérnök urak, hogy ajánlataikat Nemesmilitics község jegyzőjénél **foló évi június hó 15-ikéig** nyujtsák be.

Nemesmilitics, 1908. május 8.

Waisz György,
jegyző.

2-2

Csapos kerestetik.

Keresek egy tisztességes és szorgalmas nős csapost, ki kaucióképes. Az állás azonnal elfoglalható. — Bővebb felvilágosítás nyerhető:

Linder György

3-2

vendéglősnél Gomboson.

Két alig használt fényezett fedeles hintó

kedvező áron kapható
Zombor, Antal-utca 4. sz. a.

3-1

GOMBOS NÁNDOR

jégszekrény és fürdőberendezések gyára, épület- és diszműbádogos
ZOMBOR (Bácska).

Dús raktár mindenféle
jégszekrényekben (vendéglősök, mészárosok és magánosok részére);

fürdőkádokban

és
konyhafelszerelésekben.

Minden e szakmába vágó és rajzszerinti

bármilynemű bádogarúk elkészítetnek.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

Javítások olcsón és pontosan.